MEÐFERÐARÚRRÆÐI Á VEGUM BARNAVERNDARSTOFU FYRIR BÖRN SEM SÝNA SKAÐLEGA KYNHEGÐUN

Samantekt um sálfræðiþjónustu við börn sem hafa sýnt af sér óviðeigandi kynhegðun 2009-2018

SAMNINGUR VARÐANDI MAT OG MEÐFERÐ BARNA SEM SÝNA AF SÉR ÓÆSKILEGA KYNHEGÐUN

- Á samningstímabilinu 2009-18 hafa um 170 börn fengið þjónstu
- Samningurinn er þríþættur:
  1. Mat á áhættuþáttum og meðferðarþörf
  2. Meðferðarvinna
     - Draga úr líkum á frekari óviðeigandi/skaðlegri kynhegðun
     - Umfang er háð mat á þjónustuþörf og virkum áhættuþáttum
       - Frá 10 tímum upp í 30+
     - Foreldravinna
  3. Ráðgjöf til barnaverndarnefnda eða annarra stofnana
     - handleiðslutímar

KYNHEGÐUN BARNA

Eðlileg kynhegðun

- Sýndu mér þitt og ég skal sýna þér mitt
- Læknisleikir
- Samanburður á kynfærum
- Dónatal
- Horfa á nakið fólk
- Eftirhermun á kynferðislegri hegðun fullorðinna
- Sjálfsfróun í einrúmi

Óviðeigandi kynhegðun

- Reynir að koma við kynfæri annarra
- Klámfengið tal
- Sjálfsfróun ekki í einrúmi
- Þvingar aðra til kynferðis-legra athafna
- Leitar á yngri börn
- Hræðir, ógnar eða beitir ofbeldi

KYNHEGÐUN BARNA

Eðlileg kynhegðun

- Aldurs og þroska-samvarandi hegðun
- Þægileg
- Forvitni
- Báðir aðilar eru þátttakendur
- Hættir þegar þeim eru sett mörk
- Fara hjá sér en upplifa ekki skömm

Óviðeigandi kynhegðun

- Kynferðishegðun út fyrir aldur eða þroska
- Hegðun sem veldur öðrum vanlíðan
- Hættir ekki eftir að hafa fengið ábendingar
- Hegðun og tal oft kynferðislegt

NÁLGUN VIÐ MAT Á KYNHEGÐUN

- Durham (2006) hefur sett fram sex þrepa nálgun við að meta kynhegðun ungs fólks
  - Kynferðisleg virkni og þekking miðað við þroskastig
  - Hlutfallslegt ójafnvægi hvað varðar stöðu í jafningjahópnum, aldur, þroska eða líkamsburði
  - Notkun ógnana, valds, bragða eða mútur
  - Leynd í þeim tilgangi að forðast afleiðingar
  - Árátta sem lýsir sér í ónægri stjórn á hegðun eða þráhyggja sem lýsir sér í stöðugum hugsunum um óviðeigandi kynhegðun
  - Stigmögnun, þ.e. aukning í tíðni eða alvarleika

HVERS VEGNA SÝNA BÖRN ÓÆSKILEGA KYNHEGÐUN?

- Hafa séð eitthvað sem vekur upp forvitni þeirra, s.s. klámefni
- Leið til að takast á við neikvæðar tilfinningar
  - Vanlíðan, skert félagsleg tengsl, tengslaröskun, vanrækslu
- Hafa sjálf orðið fyrir (kynferðislegu) ofbeldi eða orðið vitni að því
- Umhverfisþættir sem ýta undir óviðeigandi hegðun til að fá athygli
  - Lítið eftirlit/stuðningur á heimili, þunglyndi forsjáraðila o.s.fr
- Misræmi í líkamsþroska borið saman við andlegan þroska
- „Veit ekki“

HVAÐ EF BARN SÝNIR ÓVIÐEIGANDI KYNHEGÐUN?

- Langflest þeirra láta af þeirri hegðun
  - Skammast sín
- Í þeim tilfellum þar sem hegðunin er ekki talin vera í samræmi við kynþroska þarf að skoða málið nánar
- Mat á hegðuninni, styrkleikum/veikleikum barnsins og mat á meðferðarþörf
  - hætta á áframhaldandi hegðun
  - eiginleikar/takmarkanir
  - aðstæður

HAFA SKAL Í HUGA

- Milli hvaða barna birtist hegðunin
  - Systkini, frændsystkin, vinir, aðrir
- Hversu alvarleg er hegðunin
  - Þarf að fjarlægja barn af heimili tímabundið til að tryggja öryggi?
- Aldursmunur eða þroskamunur
  - Því meiri því alvarlegri
- Fyrstu skref þurfa stundum að koma til áður en barn hefur fengið samþykkta þjónustu (viðtal og áætlun)

FERILL UMSÓKNA OG VINNSLA MÁLA

- Upplýsingar um óviðeigandi kynhegðun
- Sótt um til BVS (eyðublað á netinu)
- Samþykki og vísað í teymið
- Öllu jöfnu reynt að hitta foreldra sem fyrst eða veita amk stuðning símleiðis (öryggisþættir)
- Mat og meðferð á stofu
- Meðferð tekur mið af mat á áhættuþáttum
  - Öllu jöfnu viðtöl á 2 vikna fresti í byrjun meðferðar

ALDURSDREIFING

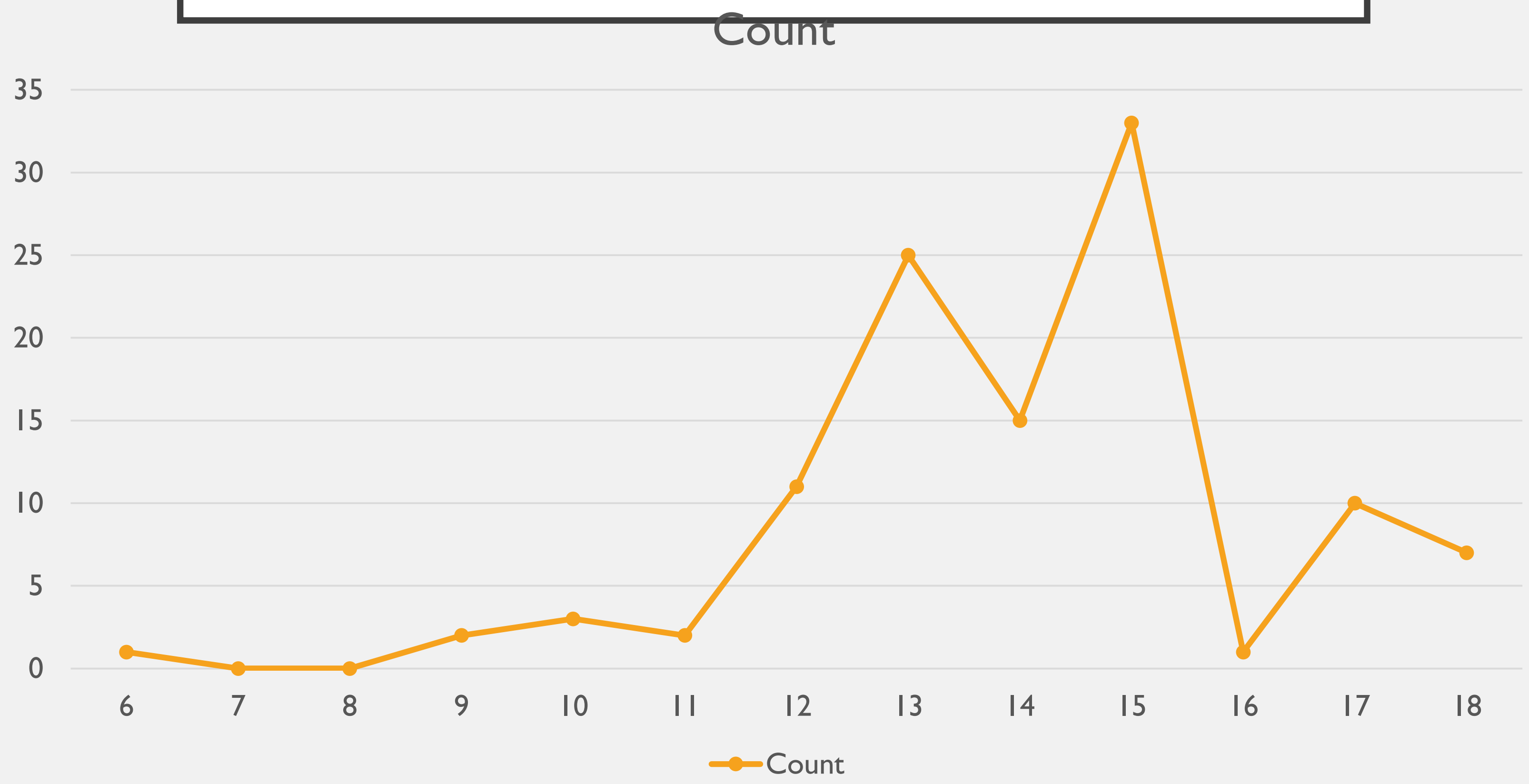

AÐ HVERJUM BEINDIST ÓVIÐEIGANDI KYNHEGÐUNIN?

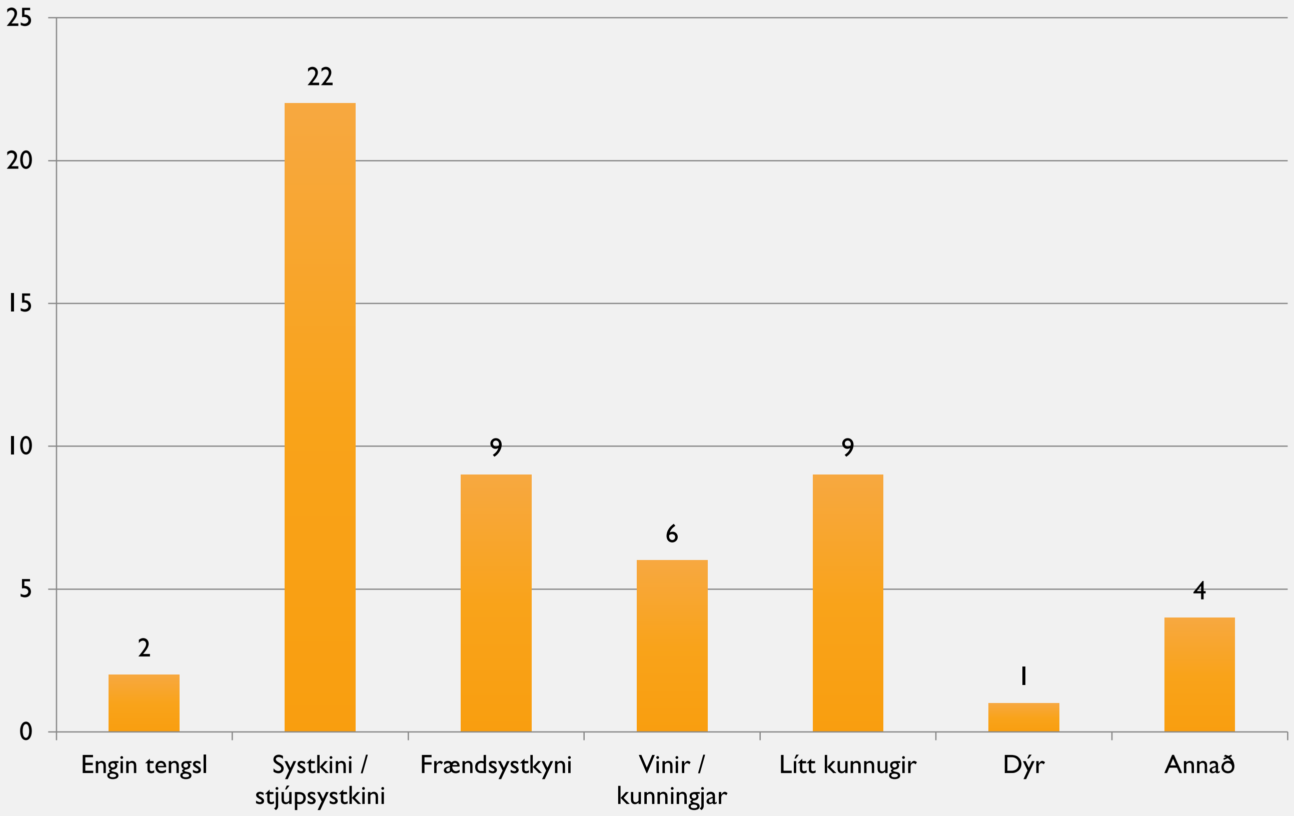

TENGSL BARNA

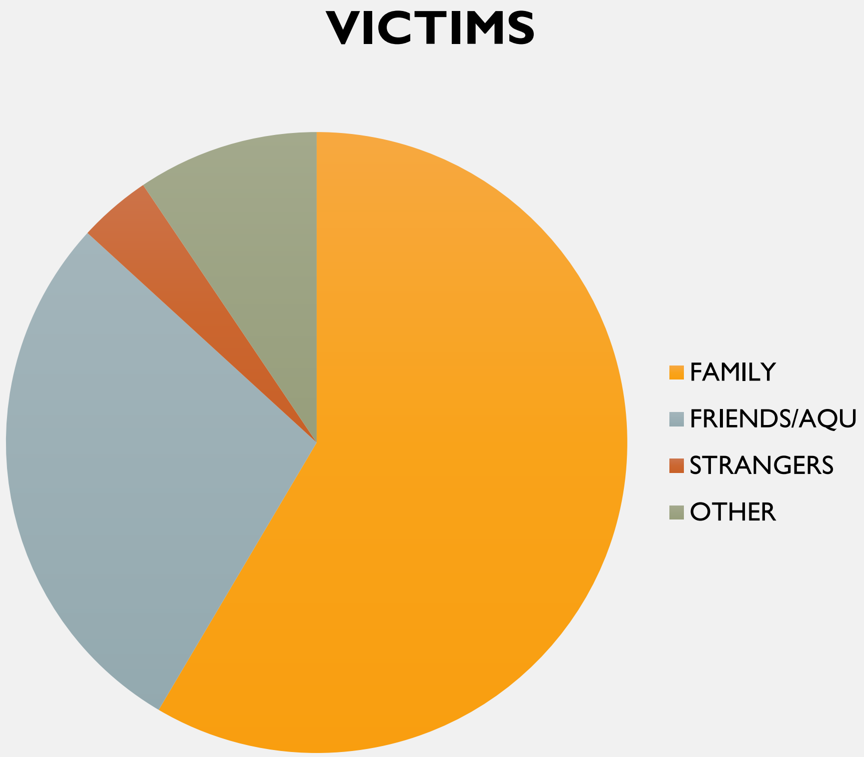

- Í um 60% voru bornin skyld
- 62% af þeim sem brotið var gegn voru stelpur
- 10% höfðu sýnt skaðlega hegðun gegn 2 eða fleiri börnum
- Meðalaldur brotaþola var 11 ár

ÁHÆTTUÞÆTTIR

Stöðugir:

- Fjöldi þeirra sem brotið er gegn
- Hversu oft er brotið gegn hverju barni
- Hafa áður orðið uppvís að broti gegn barni
- Notar hótanir/vopn
- Fyrirfram ákveðið að misnota barn - skipulagt
- Brýtur gegn ókunnugum
- Brotið gegn báðum kynjum
- Margskonar kynferðislegar athafnir

Breytilegir:

- Örvast kynferðislega við börn (undir 12 ára aldur)
- Kynferðisleg þráhyggja
- Viðhorf sem styðja kynferðislega misnotkun
- Andfélagslegir þættir
- **Félagsleg einangrun**
- Andfélagslegur vinahópur
- **Ekki fengið meðferð**
- **Samskiptavandi á heimili**
- **Erfiðar heimilisaðstæður**
- **Hvatvísi**
- **Tilfinningastjórnun ábótavant**

GREININGAR

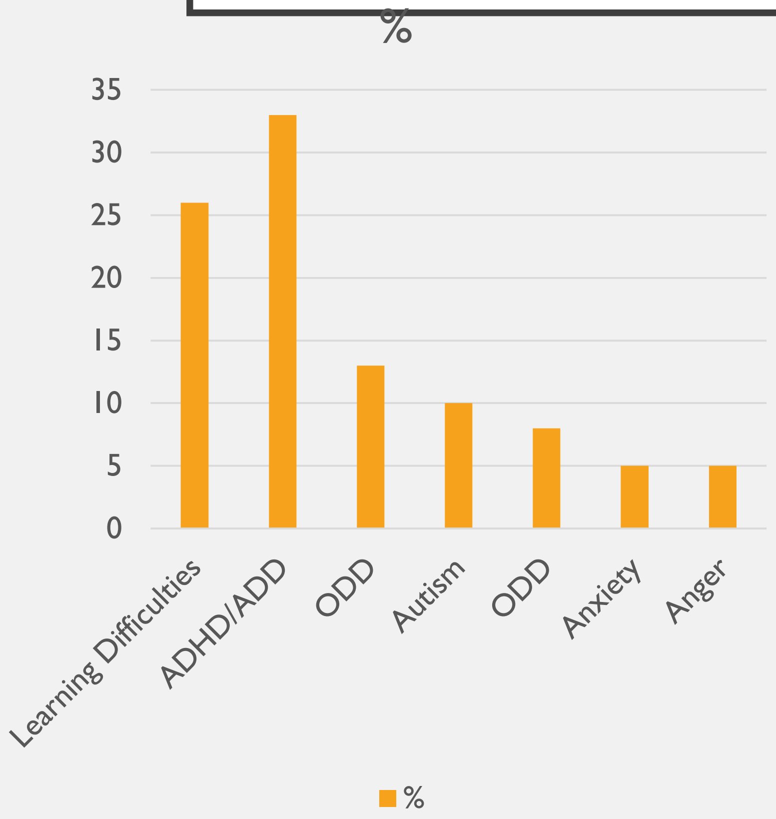
%
35
30
25
20
15
10
5
0
Learning Difficulties
ADHD/ADD
ODD
Autism
ODD
Anxiety
Anger
%

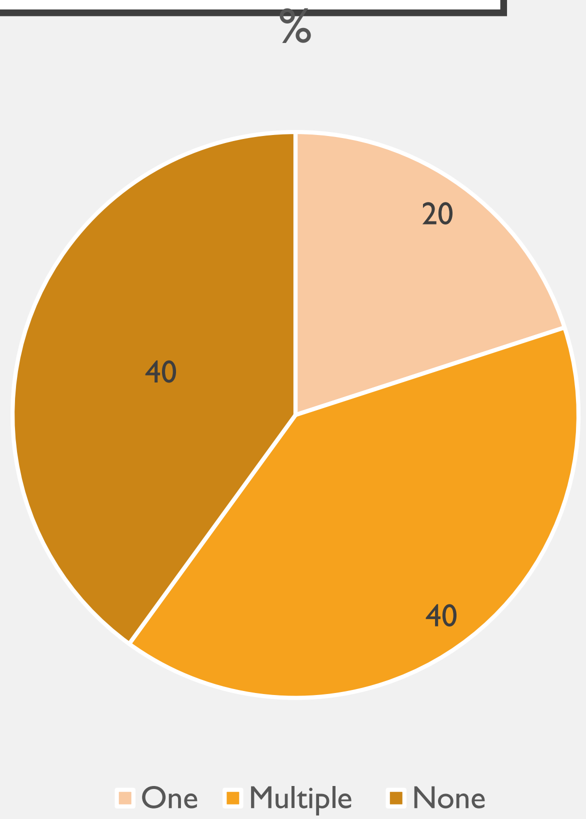
%
20
40
40
One
Multiple
None

ÁHÆTTUÆTTIR

Risk and needs assessment

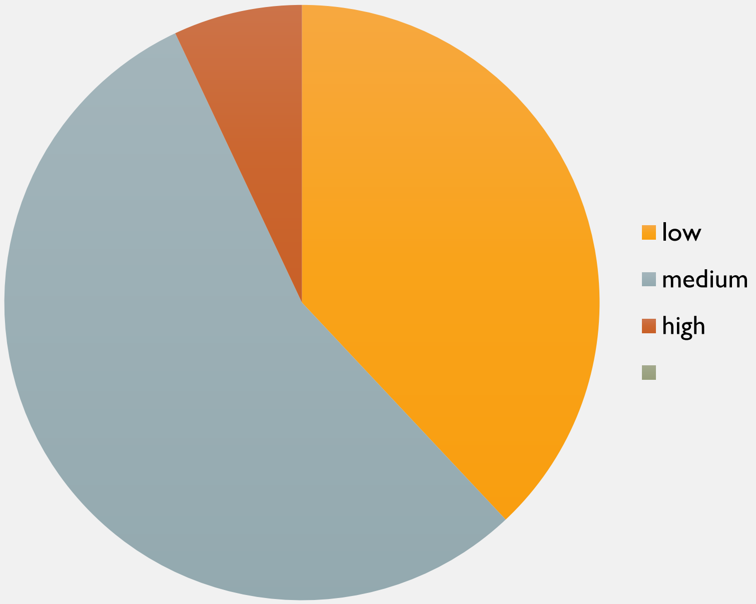

- The distribution of our cases by risk assessment:
  - Low 38%
  - Medium 55%
  - High 7%

ALVARLEIKI OG ÁHÆTTA – EKKI LÍNULEGT SAMBAND

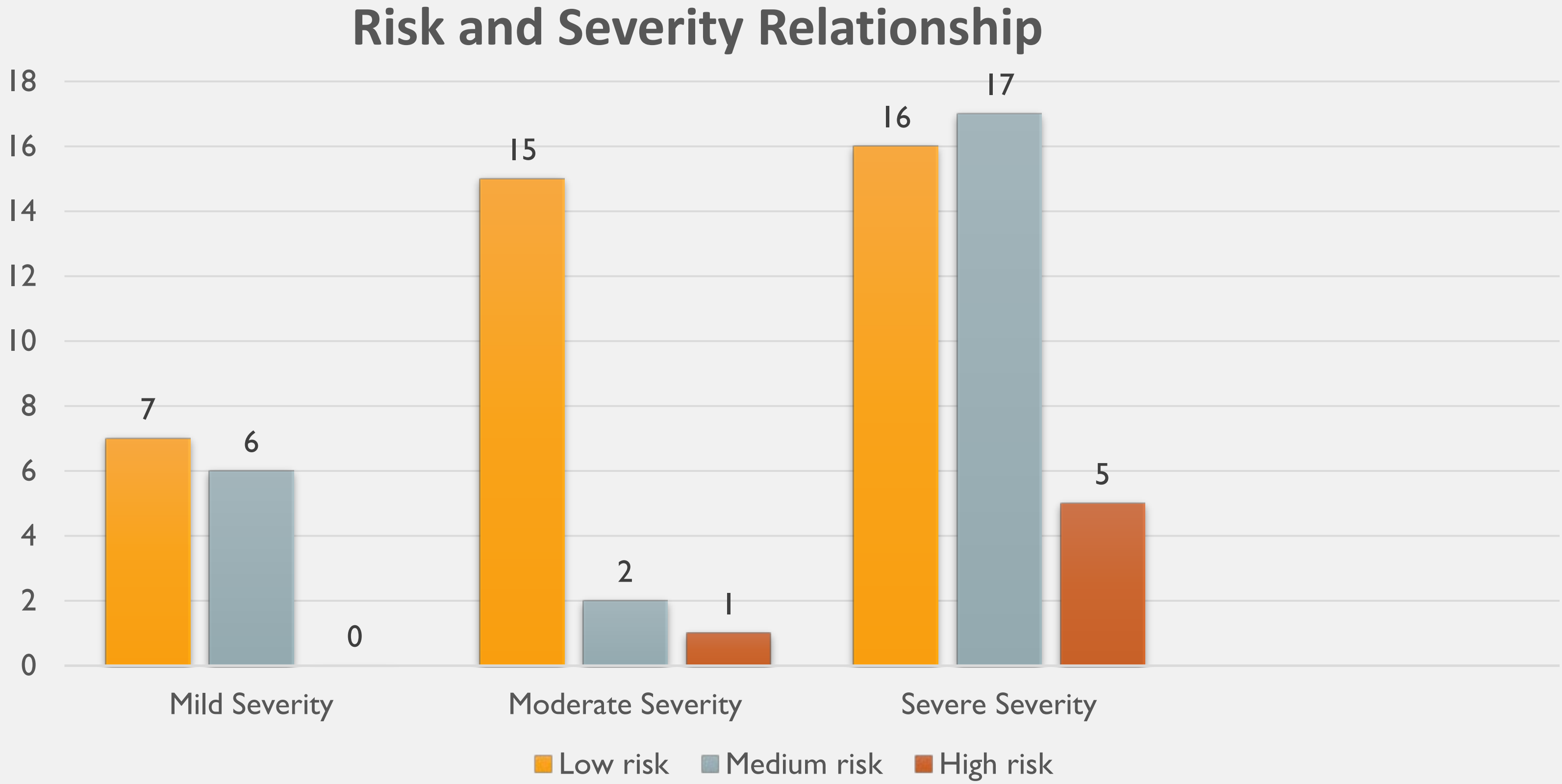

HVAÐA TÆKI NOTUM VIÐ TIL AÐ META?

- Kynferðislega hegðun sérhæfð matstæki
  - Professor
  - JSOAP
- Áhættuhegðun
  - Youth Level of Service
- Annað
  - Becks
  - MASC
  - Greindarpróf
  - Annað eftir þörfum
- Heilann á okkur!

VANDI BARNA SEM SÝNA ÓÆSKILEGA KYNHEGÐUN

- Erfitt með að tjá tilfinningar/þarfir sínar
- Erfiðleikar með að setja sig í spor annarra
- Dómgreindarleysi
- Slök félagsstaða
- Slök félagsfærni
- Þroskatengd vandamál
  - ADHD
  - Einhverfa/Asperger
  - Slök greind

MEÐFERÐ

- Mat á áhættu og meðferð
  - Lág áhætta 10-12 viðtöl
  - Miðlungs 14-16 viðtöl
  - Há 18+
- Börn með þroskafrávik þurfa oft fleiri viðtöl
- Eftirfylgd fyrir börn sem eru talin í miðlungs eða hárri áhættu (3-4 viðtöl yfir árstímabil)

MEÐFERÐ

- Meðferð sem bygggist á þörfum einstaka barna
  - Kynfræðsla – kynheilbrigði
  - HAM
  - Good Lives Model
  - Félagsfærni
  - Sjálfsmat
  - Öryggisplan
  - Fjölskyldufundir

HINDRANIR

- Barnið skammast sín
- Getur ekki talað um það sem það gerði
- Er hrædd/ur við viðbrögð annarra
- Fer í vörn
- Virðist ekki hafa eftirsjá
- Tekur ekki leiðbeiningum
  - Sumt virðist vera háð tíma (þroska)

ÁRANGUR MEÐFERÐAR

- Enn er margt sem ekki er vitað um þá sem sýna af sér óviðeigandi kynhegðun
- Rannsóknir telja að ítrekunartíðni sé á bilinu 2-32%
- Ástralskar og kanadískar rannsóknir á ungum gerendum í kynferðisbrotamálum sýna að á 5 ára tímabili þá brjóta um það bil:
  - 2 - 5% þeirra sem **fá** meðferð aftur af sér
  - 32% þeirra sem **fá ekki** eða **klára ekki** meðferð

(Reitzel og Carbonell, 2006; Caldwell, 2010)

- Fjórir af okkar skjólstæðingum hafa sýnt af sér óviðeigandi kynhegðun eftir lok meðferðar

HVAÐ HÖFUM VIÐ LÆRT?

- Forsjársaðilar þurfa að taka virkan þátt í meðferðinni og þurfa stuðning
- Siðferðisstuðull breytist
  - sms og snapchat
- Fullorðnum skortir oft fræðslu varðandi kynþroska barna og eðlilega kynhegðun
- Sameignlegir fundir með börnum gefur góða raun þegar hún á við

HVAÐ HÖFUM VIÐ LÆRT?

- Af einhverjum ástæðum virðast eldri börn (16-18 ára) koma síður í úrræði okkar
- Þegar málum hefur verið vísað í úrræðið þá er hlutverk barnaverndastarfsmanns stundum óljóst
- Þurfum að vinna meira heildstætt/saman
- Að bjóða þjónustu í gegnum barnaverndarkerfið hefur sína galla og kosti– breyta nafninu?

Flokkar	Aðgerðir	Ábyrgð
Hegðun **Öryggisplan**	Hvaða hegðun er æskileg? • Í bekknum • Í frímínútum • Í samskiptum við jafnaldra • Á salerninu • Í leikfimi/sund • Á öðrum stöðum	• Barnið þarf að vera upplýst og taka ábyrgð á því að vinna með
Stuðningur í skólanum	• Í bekknum • Í frímínútum • Í samskiptum við jafnaldra • Á salerninu • Í leikfimi/sund • Á öðrum stöðum Hvern getur barnið talað við innan skólans? Hvert er aðgengi barnsins að þeim?	• Hvaða starfsmenn eru til taks fyrir barnið • Hvaða starfmenn sjá um að koma upplýsingum um öryggisráðstafanir til skila til annarra starfsmanna efir því sem við á
Forsjáraðili	• Hvað er verið að gera heimafyrir til að styrkja jákvæða hegðun? • Er skólinn upplýstur um það og styður við þau áform? • Eru fleiri aðilar sem koma að málinu og þarf að upplýsa um hvernig öryggisráðstafanir eru settar upp?	• Hver tekur ábyrgð á að upplýsa skóla og vera í samskiptum (forsjársaðili)
Sérúrræði	Þarf að setja upp sérúrræði? Í hvaða tilgang?	
Annar stuðningur	Er annar stuðningur til staðar Er barnið í meðferð Er meðferðaraðilinn meðvitaður um öryggisplan? Eru forsjársaðilar að fá stuðning	• Hvaða starfsmaður kannar og heldur utan um þessi mál og samskipti eftir því sem við á